

แถลงการณ์เพื่อการเผยแพร่ทันที

ประเทศไทย: ผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยขาดความคุ้มครองในไทย

รายงานต่อองค์การสหประชาชาติเรียกร้องให้ไทยยอมรับสิทธิของผู้ลี้ภัย

(กรุงเทพฯ 16 มีนาคม 2559) — รัฐบาลไทยควรแสดงพันธกิจที่จะดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม เพื่อเคารพคุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิของผู้แสวงหาที่พักพิง ผู้ลี้ภัย และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
ในระหว่างการทบทวนสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review - UPR)
ซึ่งจะมีขึ้นในที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเร็ว ๆ นี้
หน่วยงานสิทธิมนุษยชนแปดแห่งแถลงในวันนี้

ในวันนี้ หน่วยงานดังกล่าวเผยแพร่รายงานที่จัดทำร่วม เพื่อเสนอต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council) โดยในรายงานกล่าวถึงการปฏิบัติของประเทศไทยต่อผู้แสวงหาที่พักพิง ผู้ลี้ภัย และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในรอบสี่ปีที่ผ่านมา เน้นให้เห็นการปฏิบัติมิชอบในหลายกรณีและการเพิกเฉยอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังมีข้อเสนอ 22 ข้อต่อรัฐบาลไทยเพื่อสนับสนุนผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยในประเทศ ให้เข้าถึงสิทธิมนุษยชน ได้มากขึ้น

ข้อเสนอหลักต่อประเทศไทยรวมถึงการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองให้ผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัย สามารถเข้าถึงขั้นตอนการขอที่พำนักอย่างเป็นทางการเป็นธรรมและเข้มแข็ง การคุ้มครองด้านกฎหมาย และการให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาว่าด้วยผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 นับแต่ปี 2554 ประเทศไทยได้ดำเนินการอันส่งผลให้ผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยอย่างน้อยหลายหมื่นคนจากพม่าในที่พำนักต่าง ๆ ไม่สามารถเข้าถึงขั้นตอนการขอที่พำนักได้อย่างเป็นผล ประเทศไทยยังคงควบคุมตัวผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยโดยพลการต่อไป

“ประเทศไทยมีโอกาสแสดงพันธกิจด้านสิทธิมนุษยชน และการปรับปรุงภาพลักษณ์ระหว่างประเทศ ด้วยการประกันให้ผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยสามารถเข้าถึงการคุ้มครองด้านกฎหมาย” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหาร Fortify Rights กล่าว “องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยลดการปฏิบัติมิชอบ การแสวงหาประโยชน์และการค้ามนุษย์ในบรรดาประชากรพลัดถิ่นในไทย คือการยอมรับสถานะและการคุ้มครองพวกเขา”

ในเดือนพฤษภาคม 2556 ประเทศไทยจะเข้าสู่การทบทวนสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน (UPR) ครั้งที่สอง โดยที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติจะพิจารณาข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนของภาคีสมาชิกประเทศต่าง ๆ ทุกสี่ปี การทบทวนกรณีประเทศไทยมีขึ้นครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2554

ประเทศไทยเป็นที่อยู่ของผู้เข้าเมือง 3.7 ล้านคน รวมทั้งผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยประมาณ 130,000 คน แม้ว่าไทยจะรองรับผู้ลี้ภัยจำนวนมากจากพม่าตามพรมแดน ไทย-พม่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่ไทยไม่ได้เป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 และไม่มีกฎหมายในประเทศเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัย ด้วยเหตุดังกล่าว ประเทศไทยจึงปฏิบัติต่อผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัย เหมือนเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายเข้าเมือง เป็นเหตุให้มีการควบคุมตัวและส่งกลับบุคคล ทำให้เกิดความเลื่อมล้ำมากขึ้นที่จะถูกปฏิบัติมิชอบ ถูกแสวงหาประโยชน์และตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

“ในขณะที่รัฐบาลไทยแสดงพันธกิจที่จะยุติการควบคุมตัวเด็กที่เข้าเมือง แต่ในทางปฏิบัติ เหตุการณ์เหล่านี้ยังเกิดขึ้นต่อไป “จูเลีย เมเยอร์โฮเฟอร์ (Julia Mayerhofer)

ผู้อำนวยการบริหารชั่วคราวเครือข่ายสิทธิผู้ลี้ภัยแห่งเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Refugee Rights Network) กล่าว
“ไม่ควรมีการควบคุมตัวเด็ก และเรากระตุ้นรัฐบาลไทยให้แสวงหาแนวทางอื่นอย่างจริงจังโดยไม่ใช้การควบคุมตัว
และให้ร่วมมือกับภาคประชาสังคม”

ผู้แสวงหาที่พักพิงซึ่งอยู่ในเขตเมือง
มักต้องรอเป็นเวลาเฉลี่ยสี่ปีก่อนที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UN High Commissioner for
Refugees - UNHCR) จะจำแนกสถานะผู้ลี้ภัยของพวกเขา ในระหว่างนั้น พวกเขาก็เสี่ยงอย่างยิ่งที่จะถูกทางการไทยจับกุม
ควบคุมตัว และส่งกลับโดยพลการ หลักการไม่ส่งกลับ (principle of nonrefoulement)

ซึ่งเป็นการคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ห้ามไม่ให้รัฐส่งบุคคลกลับไปยังประเทศซึ่งมีความเสี่ยงต่อชีวิตหรือเสรีภาพของพวกเขา

ในปี 2558 ประเทศไทยได้ส่งผู้แสวงหาที่พักพิงกลับไปให้รัฐบาลจีน

โดยประกอบด้วยชายชาวอุยกูร์และชาวจีนอื่น ๆ 109 คน

โดยส่วนหนึ่งเป็นผู้ได้รับสถานะผู้ลี้ภัยจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติแล้ว

ทำให้เกิดเสียงประณามจากนานาชาติรวมทั้งหน่วยงานสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ

ในช่วงที่ผ่านมา ทางการไทยยังใช้นโยบาย “สลักคั้นเรือ” สำหรับผู้แสวงหาที่พักพิงที่เข้ามาทางเรือ
ซึ่งจะไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นฝั่งและจะถูกผลักดันออกสู่ทะเล ในปี 2557

ทางการไทยมักจะจับกุมผู้แสวงหาที่พักพิงชาวโรฮิงญาจากพม่าและบังคลาเทศที่เข้ามาทางเรือ

จากนั้นก็ผลักดันพวกเขาออกไปสู่ทะเล ทำให้เสี่ยงจะเสียชีวิต

ยาซิน อาราฟัต (Yasin Arafat) อายุ 18 ปี ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาจากเมืองซิตเว พม่า แจ้งกับ Fortify Rights ในปี
2557 ว่า “พวกเราถูกกองทัพเรือไทยจับกุมกลางทะเล พวกเขาเอาน้ำดื่มมาให้และตัดเชือกสมอเรือ
จากนั้นก็เอาเรือลากเรือของเราออกไปทางทิศตะวันตกเป็นเวลาหนึ่งวันและหนึ่งคืน
เป็นการผลักดันให้พวกเราออกไปสู่ทะเล และปล่อยพวกเราไป”

รายงานที่เสนอต่อองค์การสหประชาชาติยังกล่าวถึงสิทธิของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
ซึ่งหลายคนเป็นผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัย ประเทศไทยยังคงปฏิบัติต่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เหมือนเป็น
“ผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย” และไม่มีกลไกคัดกรองที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ ผู้แสวงหาที่พักพิง
หรือผู้ลี้ภัย

รายงานที่เสนอยังกล่าวถึงการที่ทางการไทยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์บุคคลหลายหมื่นคน
ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมโรฮิงญาซึ่งถูกซ้อมทรมาน ถูกจับตัวเรียกค่าไถ่
และในบางกรณีถูกขายไปในสภาพที่มีการแสวงหาประโยชน์

รายงานที่จัดทำร่วมได้รับการเผยแพร่ในวันนี้โดยหน่วยงานเจ็ดแห่ง
ซึ่งทำงานเพื่อสนับสนุนสิทธิของผู้แสวงหาที่พักพิงในประเทศไทย ได้แก่ Asylum Access, Asia Pacific Refugee Rights
Network, Fortify Rights, มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (มสพ.), Jesuit Refugee Service,
คณะทำงานประชากรแรงงานข้ามชาติ (MWG) และมูลนิธิศึกษาพัฒนาชุมชน

“เรารู้สึกยินดีที่ประเทศไทยร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการทบทวนสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน
และหวังว่าจะนำไปสู่การคุ้มครองอย่างแท้จริงต่อผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัย” ปรีดา ทองชุมนุม
สมาชิกของคณะทำงานประชากรแรงงานข้ามชาติกล่าว “เราหวังว่าจะได้ร่วมมือกับรัฐบาลไทย
เพื่อทำให้สิทธิของผู้ลี้ภัยในไทยเป็นจริงขึ้นมาได้”

ในบรรดาข้อเสนอแนะต่าง ๆ หน่วยงานเหล่านี้เรียกร้องรัฐบาลไทย:

1. ให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 และพิธีสาร พ.ศ. 2510 (1951 Convention

Relating to the Status of Refugees and its Protocol)

จัดทำและบังคับใช้กฎหมายในประเทศเพื่อให้การคุ้มครองด้านกฎหมายต่อผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

2. ยุติการควบคุมตัวผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยโดยพลการ

3. ยุตินโยบาย “ผลักดันเรือ” กรณีที่เป็นการเข้าเมืองทางเรือ

4. ปฏิบัติตามหลักประกันที่เพียงพอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบังคับส่งกลับ

5. ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายและบริการล่ามกับผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยในกระบวนการศาลทุกคดี

6. ประกันให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สามารถเข้าถึงสิทธิของตนตามกฎหมายในประเทศ

และต้องไม่ให้ผู้กระทำผิดลอยนวลพ้นผิดได้

7. ประกันให้มีการเข้าถึงอย่างเต็มที่ซึ่งสิทธิด้านการศึกษา การดูแลสุขภาพและการทำงาน

สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ

Amy Smith, Executive Director, Fortify Rights, โทร +66.87.795.5454,

Amy.Smith@FortifyRights.org; Twitter: @AmyAlexSmith, @fortifyrights

Julia Mayerhofer, Interim Executive Director, Asia Pacific Refugee Rights Network, โทร +66.89.112.5761,

+662.252.6654; Julia@aprrn.info; Twitter: @APRRN_

ปรีดา ทองชุมนุม สมาชิกของคณะทำงานประชากรแรงงานข้ามชาติ โทร +66.89.459.0212; Tongchumnum@gmail.com